C/2024/6825

29.11.2024

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. oktobra 2024

o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Malte

(C/2024/6825)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]), s katero je bil vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik Mehanizem pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, predvsem tistih za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Malta je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030, da bi prispevala k odločitvam o politikah in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je opredeljenih devet dejavnikov konkurenčnosti, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki se dostop do zasebnega kapitala, raziskave in inovacije, izobraževanje in spretnosti ter delujoč enotni trg poudarjajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reforme in naložbe za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti Unije in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 objavila sporočilo z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024. V tem sporočilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([3]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2024, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2024 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem Malte ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Malte za leto 2024. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024 z analizo izvajanja smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([5]) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju za leto 2024) sprejel 12. aprila 2024, skupno poročilo o zaposlovanju pa 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja Unije. Okvir vključuje novo Uredbo (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru, spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([6]) o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU ([7]) o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic. Cilj novega okvira ekonomskega upravljanja je z reformami in naložbami spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, trajnostno in vključujočo rast ter odpornost in preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Novi okvir ekonomskega upravljanja tudi spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt vsebuje fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice in zajema obdobje štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([8]) v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih mora biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov je Komisija 21. junija 2024 objavila smernice o informacijah, ki jih morajo zagotoviti države članice v svojih nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih in letnih poročilih o napredku. Komisija je v skladu s členoma 5 in 36 Uredbe (EU) 2024/1263 državam članicam posredovala referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je bilo to ustrezno. Države članice morajo svoje nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravnim okvirom o osnutku svojih srednjeročnih načrtov razpravljajo z nacionalnimi parlamenti, neodvisne fiskalne institucije lahko prosijo, da izdajo mnenje, ter se lahko posvetujejo s socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki.

(6) Evropski semester se v letu 2024 nadalje razvija v skladu z izvajanjem Mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, ki so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

([4]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Priporočilo Sveta z dne 12. aprila 2024 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263: Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(7) Malta je 13. julija 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 5. oktobra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Malto ([9]), ki je bil spremenjen 14. julija 2023 na podlagi člena 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([10]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, ki ugotavlja, da je Malta zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(8) Malta je 15. aprila 2024 v skladu s členom 4(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 predložila nacionalni reformni program za leto 2024 ([11]). V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Malte o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Malto za leto 2024. V njem je ocenila napredek Malte pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Malti. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Malte pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(10) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država na Malti zmanjšal s 5,5 % BDP v letu 2022 na 4,9 % v letu 2023, dolg sektorja država pa se je zmanjšal z 51,6 % BDP konec leta 2022 na 50,4 % konec leta 2023. Kot je bilo napovedano v sporočilu Komisije z dne 8. marca 2023 z naslovom Smernice za fiskalno politiko za leto 2024, je Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z veljavnimi pravnimi določbami izvedla prvi korak za začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Komisija je 19. junija 2024 izdala poročilo na podlagi člena 126(3) Pogodbe. V tem poročilu je bil ocenjen proračunski položaj Malte, saj je primanjkljaj sektorja država v letu 2023 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da glede na to oceno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, oblikovanega na podlagi člena 126(4) Pogodbe, Komisija julija 2024 namerava predlagati začetek postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za v Malto s priporočilom Svetu za sprejetje sklepa na podlagi člena 126(6) Pogodbe o obstoju čezmernega primanjkljaja na Malti.

(11) Svet je 12. julija 2022 Malti priporočil ([12]), naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo fiskalne politike ([13]), ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Malti je bilo priporočeno, naj bo pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Malti je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo Mehanizma in drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost ([14]) v letu 2023 v razmerah visoke inflacije restriktivna in je znašala 0,6 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 je imela restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 1,6 % BDP. To vključuje za manj kot 0,1 % BDP višje stroške ciljno usmerjenih izrednih podpornih ukrepov za

([9]) ST 11941/21 INIT in ST 11941/21 ADD 1.

([10]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 14. julija 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa Sveta z dne 5. oktobra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Malto (ST 11202/23 INIT in ST 11202/23 ADD 1).

([11]) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 146).

([13]) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 je srednjeročna rast potencialnega proizvoda Malte v letu 2023, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnanosti, na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 11,2 %.

([14]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna Unije. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru Mehanizma in drugih skladov Unije.

gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov leta 2023 je bila v skladu s priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma in drugih skladov Unije, so v letu 2023 znašali 0,9 % BDP. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 2,6 % BDP, kar pomeni zvišanje za 0,1 odstotne točke v primerjavi z letom 2022. Malta je dodatne naložbe financirala iz Mehanizma in drugih skladov Unije. Malta je financirala javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter za energetsko varnost, kot je prenova zasebnih in javnih stavb, vključno z bolnišnicami in šolami, elektrifikacijo prometnega sektorja in projekte, povezane z digitalizacijo javne uprave in zasebnega sektorja. Te javne naložbe se delno financirajo iz Mehanizma in drugih skladov Unije.

(12) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 4,6 % v letu 2024 in za 4,3 % v letu 2025, inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), pa naj bi znašala 2,8 % v letu 2024 in 2,3 % v letu 2025.

(13) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 4,3 % BDP v letu 2024, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 52,0 %. Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2024 je predvsem posledica omejene rasti vmesne potrošnje in plačne mase ter postopne odprave stroškov, povezanih s prestrukturiranjem nacionalnega letalskega prevoznika. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 restriktivna in naj bi znašala 1,3 % BDP.

(14) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma v letu 2024 financirali odhodki v višini 0,4 % BDP v primerjavi z 0,2 % BDP v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo ali dolg sektorja država na Malti.

(15) Svet je 14. julija 2023 Malti priporočil ([15]), naj zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov ([16]) v letu 2024 na največ 5,9 %. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi osnutkov proračunskih načrtov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki Malte v letu 2024 povečali za 5,5 %, kar je pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti. Vendar so bili očiščeni primarni odhodki v letu 2023 višji od pričakovanih v času priporočila Sveta z dne 14. julija 2023 (za 0,8 % BDP). Če bi bili očiščeni primarni odhodki v letu 2023 enaki, kot je bilo pričakovano v času priporočila Sveta z dne 14. julija 2023, bi bila posledična stopnja rasti le-teh v letu 2024 od priporočene višja za 0,7 % BDP. Zato se po mnenju Komisije – potem ko se upošteva učinek osnove, ki izhaja iz dejstva, da so bili očiščeni odhodki v letu 2023 višji od pričakovanih – ocenjuje, da za nacionalno financirane očiščene primarne odhodke obstaja tveganje, da niso v celoti skladni s priporočilom Sveta.

(16) Poleg tega je Svet Malti priporočil, naj ukrepa tako, da v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe ter pri tem uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Svet je Malti nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški ([17]) izrednih energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na 1,7 % BDP v letu 2023, v letu 2024 pa naj bi znašali 2,0 % ter v letu 2025 1,0 %. Zlasti se predpostavlja, da bodo znižanja posrednih davkov na porabo energije in subvencije za proizvodnjo energije kot nadomestilo za zvišanje cen uvožene električne energije in emisij ogljika ostali v veljavi v letih 2024 in 2025 ([18]). Ob priznavanju izzivov, s katerimi se sooča Malta zaradi velike odvisnosti od uvoza energije in izpostavljenosti zunanjim šokom, ki je še večja zaradi majhnosti gospodarstva, izredni energetski podporni ukrepi v letih 2023 in 2024 naj ne bi bili čim prej postopoma odpravljeni. Pri tem obstaja tveganje, da to ne bo skladno s priporočilom Sveta. Posledica tega je, da ni s tem povezanih prihrankov, ki bi se uporabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja, kot je priporočil Svet. Proračunski stroški izrednih energetskih podpornih ukrepov, namenjenih zaščiti ranljivih gospodinjstev in podjetij, so v letu 2024 ocenjeni na

([15]) Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 167).

([16]) Očiščeni primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez (i) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) odhodkov za obresti, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

([17]) Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

([18]) Za ukrepe, ki naj bi glede na to, kar je navedla Malta, ostali v veljavi do konca leta 2024, se v pomladanski napovedi Komisije 2024 načeloma predpostavlja, da bodo imeli proračunski učinek tudi v letu 2025.

0,2 % BDP (v primerjavi z 0,1 % BDP v letu 2023), od česar 0,2 % BDP ohranja cenovni signal za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti (v primerjavi z 0,1 % v letu 2023).

(17) Svet je Malti poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz Mehanizma in drugih skladov Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe z 2,6 % BDP v letu 2023 povečale na 2,8 % BDP v letu 2024. To je skladno s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov Unije, vključno z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, pa naj bi v letu 2024 ostali stabilni pri 0,9 % BDP.

(18) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 v letu 2025 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 3,9 % BDP. Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2025 odraža predvsem pričakovano znižanje stroškov energetskih podpornih ukrepov. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 52,6 %.

(19) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te reforme in naložbe naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta reform in naložb, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Malta z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Malta nadaljuje izvajanje reform in naložb. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(20) Malta mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([19]) v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (SPP), pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo, sprejetih v letu 2024, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev Unije, vključenih v vsak program. Malta je sicer dosegla napredek pri izvajanju programov kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar nekateri izzivi ostajajo. Pospešitev izvajanja programov kohezijske politike je bistvenega pomena. Prednostne naloge, dogovorjene v programih, ostajajo relevantne. Naložbe v energetsko učinkovitost in obnovljive vire energije so ključne za doseganje prihrankov energije, krepitev trajnostnosti v energetskem sektorju in zmanjšanje odvisnosti Malte od mednarodnih virov energije. Nadaljnje naložbe v trajnostne multimodalne rešitve in aktivno mobilnost so pomembne za zmanjšanje prometnih zastojev in omejitev emisij iz cestnega prometa. Še vedno si je treba prizadevati za zagotovitev trajnostnosti ravnanja z vodo in odpadno vodo. Poleg tega so za to, da se zmanjša odlaganje odpadkov in dosežejo cikli glede recikliranja potrebne prakse krožnega gospodarstva, vključno s čim večjim izkoriščanjem potenciala recikliranja. Treba je spodbujati tudi izobraževanje odraslih, da se poviša raven spretnosti prebivalstva in zmanjša pomanjkanje delovne sile. Še naprej bi bilo treba spodbujati vključevanje ranljivih skupin v družbo in na trg dela, pri čemer bi se bilo treba osredotočiti na državljane tretjih držav in invalide ter na enakost spolov. Malta bi lahko v podporo strateški avtonomiji Unije ter konkurenčnosti in trajnosti industrije uporabila tudi platformo za strateške tehnologije za Evropo, vzpostavljeno z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]).

([19]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, se Malta sooča z več dodatnimi izzivi, povezanimi z značilnostmi davčnega sistema, ki omogočajo agresivno davčno načrtovanje, z izobraževanjem in spretnostmi, energijo iz obnovljivih virov in prometom.

(22) Za izboljšanje učinkovitosti in pravičnosti davčnih sistemov je še vedno ključnega pomena boj proti agresivnemu davčnemu načrtovanju. Zaradi učinkov prelivanja med državami članicami, ki jih povzročijo strategije agresivnega davčnega načrtovanja, je kot dopolnitev zakonodaji Unije bistvenega pomena usklajeno delovanje nacionalnih politik vseh držav članic. Malta je sprejela ukrepe za obravnavo praks agresivnega davčnega načrtovanja z izvajanjem predhodno dogovorjenih mednarodnih in evropskih pobud ter se je nadalje zavezala, da bo to vprašanje obravnavala v svojem načrtu za okrevanje in odpornost. Malteška vlada je v okviru programa reform iz načrta sprejela nov zakon, ki uvaja pravila o transfernih cenah in se je začel uporabljati januarja 2024. Cilj tega zakona je preprečiti priložnosti za preusmerjanje dobička pravnih oseb. Malta je naročila tudi neodvisno študijo o plačilih v tujino in plačilih iz tujine (tj. med rezidenti Unije in rezidenti tretjih držav), na podlagi katere mora biti pripravljena zakonodaja. Vendar dokler Malta ne bo uporabljala davčnih odtegljajev na plačila obresti, dividend in licenčnin, ki jih družbe s sedežem na Malti izvršijo v jurisdikcije z ničelno ali nizko davčno stopnjo (v tem primeru je mišljena katera koli jurisdikcija z zakonsko stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki je nižja od najnižje zakonsko določene stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v Uniji, ki je 9 %), ali enakovrednih zaščitnih ukrepov, da bi zagotovila, da podjetja ne morejo prenesti svojih dobičkov neobdavčeno v tretje države, tveganje dvojne neobdavčitve teh dobičkov ostaja visoko. Poleg tega obravnava rezidentnih družb brez davčnega domicila še naprej predstavlja tveganje v smislu dvojne neobdavčitve tako za podjetja kot tudi za posameznike. Težava bo le delno odpravljena z upoštevanjem Direktive Sveta (EU) 2022/2523 ([21]), ki se bo za velike družbe uporabljala šele, ko jo bo Malta začela izvajati.

(23) Pomanjkanje kvalificirane delovne sile ter neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih ovirajo prihodnjo rast, konkurenčnost in dvojni prehod. V prvem četrtletju leta 2024 se je o pomanjkanju delovne sile poročalo kot o dejavniku, ki omejuje proizvodnjo na Malti, pri čemer se je o pomanjkanju poročalo približno dvakrat pogosteje kot je povprečje Unije v storitvenih dejavnostih in industriji. Več kot dve od treh podjetij sta poročali o prostih delovnih mestih, ki jih je težko zapolniti, za delovna mesta, za katera so potrebne strokovne spretnosti na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Najnovejši rezultati Programa OECD mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) kažejo, da ima Malta enega največjih deležev slabih rezultatov v Uniji, kar predstavlja resen izziv za poznejši razvoj spretnosti. Približno vsak tretji 15-letni učenec v celotni socialno-ekonomski porazdelitvi na Malti ne dosega zadovoljivih rezultatov na področju matematike, branja in naravoslovja. Pomanjkanje učiteljev je bilo delno odpravljeno z nadomestnimi učitelji z drugačno ali nižjo ravnjo kvalifikacij od tiste, ki se zahteva za popolnoma usposobljene učitelje. Zgodnje opuščanje šolanja se zmanjšuje, vendar ostaja nad povprečjem Unije, kar povečuje že tako veliko število nizko usposobljenih odraslih. Čeprav je udeležba odraslih v izobraževanju in usposabljanju na splošno (v zadnjih 12 mesecih) v skladu s povprečjem Unije, je udeležba nizko usposobljenih odraslih v izobraževanju nizka. Podobno so razlike v ravneh spretnosti precejšnje, čeprav je imelo leta 2023 63 % odraslih vsaj temeljne digitalne spretnosti. Delež učencev, vpisanih v višje sekundarno poklicno izobraževanje in usposabljanje, ostaja majhen. Krepitev kakovosti izobraževanja z osredotočanjem na temeljne spretnosti, obravnavanjem pomanjkanja učiteljev in dajanjem prednosti poklicnemu razvoju učiteljev, da bi se bolje obravnavale učne potrebe učencev, hkrati pa bi se v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji povečala ustreznost malteških sistemov izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela, so ključnega pomena za odpravljanje slabih rezultatov izobraževanja, hudega pomanjkanja spretnosti ter neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih.

(24) Še vedno trajajoči izziv za Malto je, kako doseči zeleno gospodarsko rast, pri kateri bo razvoj uravnotežen z okoljsko trajnostnostjo. Zeleni prehod države zavira prevladujoča vloga fosilnih goriv v njenem energetskem sistemu. Delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije je na Malti leta 2022 znašal 13,4 % in je bil eden od najnižjih deležev v Uniji. To je precej pod malteškim okvirnim 28-odstotnim deležem obnovljivih virov energije kot prispevkom k zavezujočemu cilju Unije glede obnovljivih virov energije za leto 2030, ki je 42,5 %. Skoraj vse nameščene zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov so za proizvodnjo sončne energije na kopnem, ki se počasi povečuje (za 4 % leta 2023). Sedanja reforma, določena v nacionalnem načrtu za okrevanje in odpornost, ki poleg skrajšanja rokov za izdajo dovoljenj za projekte na področju energije iz obnovljivih virov

([21]) Direktiva Sveta (EU) 2022/2523 z dne 14. decembra 2022 o zagotavljanju globalne minimalne davčne stopnje za mednarodne skupine podjetij in velike domače skupine v Uniji (UL L 328, 22.12.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

zahteva naprave za sončno energijo v nekaterih novih stavbah, bi morala povečati uvajanje teh naprav. Malta ima v svoji izključni ekonomski coni velik potencial za sončno in vetrno energijo na morju. Vendar ta potencial ostaja neizkoriščen. Zmožnost Malte za uvajanje obnovljivih virov energije ob izboljšanju zanesljivosti oskrbe z energijo je odvisna tudi od njenega napredka pri gradnji drugega povezovalnega daljnovoda za električno energijo z Italijo in nadaljnji krepitvi domačega elektroenergetskega omrežja, tudi z naložbami v rešitve za shranjevanje energije baterije.

(25) Zmanjšanje prometnih zastojev in visokih emisij iz cestnega prometa je ključna prednostna naloga za obravnavanje izziva trajnostnosti. Emisije toplogrednih plinov iz cestnega prometa so se v primerjavi z letom 2005 povečale za 23,3 %. Osebni avtomobili predstavljajo 86 % potniškega prometa na Malti, ta delež pa se povečuje. Zastoji ostajajo glavni prometni izziv na Malti, ki vpliva tudi na konkurenčnost otoka, zato je treba znatno povečati prizadevanja. Za spodbujanje alternativnega kolektivnega prevoza po morju Malta s podporo Evropskega sklada za regionalni razvoj uvaja omrežje za trajekte v notranjem pristanišču, tako da posodablja mesta, kjer pristajajo trajekti. Poleg tega Malta načrtuje spodbujanje trajnostne multimodalne mobilnosti v mestih z razvojem 17,5 km infrastrukture za okolju prijazen mestni promet, vključno s potmi za pešce in kolesarskimi pasovi.

(26) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2024 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o euroobmočju za leto 2024. Kar zadeva Malto, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega, tretjega in četrtega priporočila iz priporočila o euroobmočju za leto 2024 –

PRIPOROČA, da Malta v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

1. pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; v skladu z zahtevami reformiranega Pakta za stabilnost in rast omeji rast očiščenih odhodkov ([22]) v letu 2025 na stopnjo, ki bo med drugim skladna z zmanjševanjem primanjkljaja sektorja država v smeri referenčne vrednosti 3 % BDP iz Pogodbe in ohranjanjem dolga sektorja država na preudarni ravni v srednjeročnem obdobju; postopoma odpravi izredne energetske podporne ukrepe pred zimo 2024/2025; obravnava preostala tveganja agresivnega davčnega načrtovanja, uvede davčni odtegljaj na plačila v tujino ali enakovredne zaščitne ukrepe ter spremeni pravila o družbah brez davčnega domicila;

2. nadaljuje hitro in učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda teh programov še naprej osredotoča na dogovorjene prednostne naloge, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja pobuda za platformo za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;

3. okrepi kakovost izobraževanja in usposabljanja ter njuno ustreznost za potrebe trga dela, da bi se obravnavali slabi rezultati izobraževanja ter resno pomanjkanje spretnosti in neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, zlasti s spodbujanjem temeljnih spretnosti učencev ter poklicnega razvoja učiteljev;

4. pospeši uvajanje energije iz obnovljivih virov z obsežnimi projekti ter manjšimi naložbami v neposredno proizvodnjo in porabo energije; obravnava prometne zastoje z izboljšano kakovostjo in učinkovitostjo javnega prevoza ter povečuje naložbe v infrastrukturo za mehko mobilnost.

V Luxembourgu, 21. oktobra 2024

Za Svet

predsednik

NAGY I.

([22]) V skladu s členom 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263 „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez odhodkov za obresti, diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter enkratnih in drugih začasnih ukrepov.